

Středoškolská odborná činnost 2014/2015

Obor 15 – Teorie kultury, umění a umělecké tvorby

Batežo Ka Mikilu

Jihomoravský kraj

Tereza Matulová

Ostrovačice 2015

Středoškolská odborná činnost 2014/2015

Obor 15 – Teorie kultury, umění a umělecké tvorby

Batežo Ka Mikilu

Autor: Tereza Matulová

Škola: Gymnázium T. G. Masaryka, Zastávka, U Školy 39, Septima

Kraj: Jihomoravský kraj

Ostrovačice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci vypracoval(a) samostatně a použil(a) jsem pouze podklady (literaturu, projekty, SW atd.) uvedené v seznamu vloženém v práci SOČ.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Ostrovačicích dne:

podpis:

Poděkování

Děkuji všem členům ze skupiny Batežo Mikilu a Kateřině Šedé za uskutečnění tohoto projektu. Také chci poděkovat za konzultaci ohledně práce SOČ Mgr. Lence Mášové a Mgr. Martinu Dojivovi.

ANOTACE

Práce obsahuje popis happeningu, který jsme vytvořili v obci, ve které chodíme do školy. Zabývám se v ní problematikou samotné obce. Je to bývalá hornická kolonie, postižená strukturální nezaměstnaností. Obec je rozdělena na šest částí sítí silnic. Naším cílem, jako umělecké skupiny spolupracující s českou umělkyní, je zaměřit se na lidi, kteří v obci žijí a vzbudit v nich zájem o místo ve kterém žijí. Zlepšit jejich komunikaci s okolními lidmi, případně upozornit na problematiku obce.

ANOTATION

This work contains a description of a happening, which we have created in the village, in which our school is. I deal with issues of the village itself. It is a former mining colony affected by structural unemployment. The village is divided into six parts of street networks. Our aim, as of an artistic group cooperating with a Czech artist, is to concentrate on people who live in the village and arouse their interest in the place, in which they live. To improve their communication with people around, eventually to draw attention to the issues of the village.

Klíčová slova:

Batežo Mikilu, Kateřina Šedá, happening, Zastávka, projekt

Obsah

Úvod.....	6
1. Teoretický úvod.....	7
1.1 Batežo Ka Mikilu	7
1.2 Kateřina Šedá (* 12. prosince 1977, Brno).....	7
1.2.1 Příklady projektů a akcí:	7
1.3 Zastávka	8
1.3.1 Školství	9
1.4 Happening	9
1.5 Benátské bienále	9
1.6 Performance	9
1.7 Galerie für Zeitgenössische Kunst.....	10
1.8 Nový zlínský salón	10
2. Praktická část	11
2.1 Zastávka	11
2.2 Začátek.....	11
2.2.1 Email.....	11
2.3 Výstava č. 14	12
2.4 Hledání středu.....	13
2.4.1 První mapa.....	13
2.4.2 Druhá mapa	14
2.5 12. 12. 2012.....	14
2.6 This is not a Taiwan pavilion	15
2.7 Letní úklid v Zastávce	18
2.8 Na Zastávce v Lipsku.....	19
2.8.1 Mapa Lipské galerie	20
2.8.2 Zájezd do galerie.....	22
2.9 Kniha Zastávka	22
2.10 Nový Zlínský salón.....	22
2.11 Křest knihy	23
3. Závěr	25
4. Seznam obrázků	26
5. Použitá literatura.....	27

Úvod

V práci se zabývám vztahem obyvatel k jejich vesnici. Vybrala jsem si obec Zastávku, protože se mi zdá, že v této vesnici k sobě lidé nemají moc blízko. A je to také místo, kde už sedm let studuji na gymnáziu.

Když procházíte touto obcí, nemáte moc možností si všimnout povídajících si lidí, kteří spolu tráví čas. Tato obec nemá náměstí a rozdělují ji silnice se silným provozem aut. K nápadu sblížit obyvatele a změnit nějakým způsobem situaci v Zastávce došlo na jaře v roce 2012, kdy jsme s mými kamarády kontaktovali výtvarnou umělkyni Kateřinu Šedou. Po uskutečnění několika schůzek jsme 12. 12. 2012 založili výtvarnou skupinu šesti studentů a umělkyně Batežo Ka Mikilu, za účelem zkoumat Zastávku jako vesnici. Máme za cíl reflektovat a poté i změnit vnímání prostředí této bývalé hornické obce. Snažíme se dozvědět, proč vesnice, která vznikla díky nalezišti černého uhlí, nefunguje jako ostatní vesnice z jejího okolí. Chceme toho dosáhnout díky dlouhodobému zkoumání Zastávky.

Cílem je navázat kontakty s obyvateli, vytvořit nový pohled na vesnici samotnou, za pomoci výtvarné tvorby a happeningu. Také chci inspirovat lidi, kteří nejsou spokojeni se svou vesnicí, nebo se svým okolím, aby se i oni pokusili něco změnit.

Do této chvíle se nám již podařilo vydat některé materiály o Zastávce a její problematice (mapy, knihu, pohlednice a uspořádat akci Křest). Také představit vesnici v Lipské galerii *Galerie für Zeitgenössische Kunst*. Účastnit se vedlejších projektů jako výtvarná skupina.

Ve své práci popisuji, jak se snažíme změnit nejen pohled obyvatel, ale i náš pohled na Zastávku. A z našeho projektu Zastávka vytvořit malé umělecké dílo.

Teoretický úvod

1.1 Batežo Ka Mikilu

Batežo Ka Mikilu (také známo pod názvem Batežo Mikilu) je výtvarná skupina založená šesticí mladých studentů z vesnice Zastávka a výtvarnicí Kateřinou Šedou. Byla založena 12. prosince 2012 v Zastávce a má za cíl reflektovat a poté i změnit vnímání prostředí této hornické obce. Název skupiny vychází z prvních dvou písmen jména každého z členů – Barbora Křivánková, Tereza Matulová, Georgi Dimitrov („Žorko“), Kateřina Šedá, Milena Mařáková, Kristýna Fillová („Kikča“) a Lucie Staňková. Jejich výtvarná činnost se pohybuje především na poli kresby, intermediální tvorby a happeningů.

Skupina vznikla na popud šesti čtrnáctiletých studentů, kteří se v roce 2011 rozhodli změnit prostředí obce Zastávka, v níž navštěvovali místní gymnázium. Podle jejich slov je obec taková „nijaká“. Na základě tohoto rozhodnutí kontaktovali českou výtvarnici Kateřinu Šedou, která jim vyhověla v jejich žádosti o pomoc.

V současnosti se zabývají proměnou vnímání Zastávky místními lidmi i lidmi z okolí a reflektováním její sociální situace na dalších místech. V roce 2013 vystavovali například v Galerii současného umění v německém Lipsku nebo na prestižní přehlídce moderního umění Benátském bienále.

1.2 Kateřina Šedá (* 12. prosince 1977, Brno)

Je to světoznámá brněnská výtvarnice, zabývající se zejména konceptuálním uměním. V roce 2005 obdržela cenu Jindřicha Chalupického za projekt *Je to jedno*. Ve svých akcích, které často realizuje na venkově nebo na periferiích města, se snaží o vzájemné sblížení místních obyvatel.¹

Zaměřuje se také na tvorbu happeningů a vymanění lidí ze stereotypu. V roce 2011 poskytla Kateřině Šedé prostor pro samostatnou výstavu londýnská galerie Tate Modern.

1.2.1 Příklady projektů a akcí:

2003 – Nic tam není, Ponětovice (300 obyvatel)

2005 – Je to jedno

Projekt se týkal autorčiny babičky s cílem vzbudit v ní chuť do života. Protože babička byla dlouholetá vedoucí skladu domácích potřeb, začala ve spolupráci s vnučkou kreslit sortiment skladu a přidávat k němu detailní popisy. Jednalo se o druh arterapie.

2007 – Každý pes, jiná ves, Nová Líšeň

¹ HORKÁ Halka. 2013. noviny iDnes / Brno a jižní Morava. [online]. Děti zlákaly slavnou výtvarnici. S její pomocí ožívají unyly Zastávku. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/studenti-se-slavnou-vytvarnici-ozivuji-zastavku-u-brna-pkc-/brno-zpravy.aspx?c=A131023_1991590_brno-zpravy_ekr

2010 – Líšeňský profil

2011 – Od nevidím do nevidím, Tate Modern, Londýn

Cílem akce byla konfrontace života malé středoevropské vesnice Bedřichovice u Brna a jedné z největších světových metropolí Londýna. Akce se konala v prostoru velikosti katastrálního území Bedřichovic promítnutého do prostoru Londýna 1:1 mezi budovu galerie Tate Modern a katedrálu Sv. Pavla. Akce se zúčastnilo 80 obyvatel Bedřichovic. Ve vymezeném prostoru měli dělat to, co dělají ve svém běžném dni – zametat, pracovat na zahradě, jezdit na kole, opalovat se, hrát si, zorganizovat hasičské cvičení, hrát nohejbal, umývat auto apod. Proběhla také návštěva kostela. Vedle běžných aktivit využila autorka také toho, že mezi obyvateli Bedřichovic je učitelka angličtiny a kurátorka galerie. Obě pak připravily hodinu českého jazyka a prohlídku imaginárních Bedřichovic v prostoru Londýna. Zároveň se akce účastnilo 80 britských malířů, kteří malovali vesnici v londýnských reálech dle fotografií skutečných Bedřichovic. Pro Tate Modern se jednalo o největší performance roku.

2012 – 2014 – Batežo Ka Mikilu (Pátý přes devátý)

2013 – 2014 – Bedřichovice nad Temží ²

1.3 Zastávka

Zastávka se řadí mezi nejmladší sídliště okresu Brno-venkov. Zatímco o sousedních obcích jsou první písemné zprávy již se 13. a 14. století jako o existujících sídlištích, po Zastávce nebylo ani stopy. Na mapě z počátku 18. století je mezi Rosicemi a Popovicemi bez udání názvu uvedena značka napajedla. Ve vrchnostenských archivech z roku 1775 má být uveden záznam o zájezdním hostinci „Zastawka 1“. Hostinec obklopený ze tří stran rozsáhlými lesy stál v místech dnešního Hornického domu – na křižovatce cest do Rosic, Ivančic, Náměště n. Oslavou a Velké Bíteše. Obec vzniká teprve s objevením černého uhlí. Představuje severní část rosicko-oslavanské kamenouhelné pánve, která se řadí k nejstarším, nejmenším a také i k nejkvalitnějším černouhelným revírům v českých zemích. Černé uhlí se v Zastávce těžilo téměř 180 let. Těžila se zde také kamencová břidlice. Právo na těžbu uhlí koupil roku 1801 Ferdinand Thomoser. Thomoserovy doly následujícího roku koupil brněnský velkoobchodník Jan Arnošt Herring a v roce 1803 založil první horní těžiřstvo rytíř Jan Herring a spol., jež trvalo až do roku 1870.

Objevením uhlí došlo k rozsáhlé změně tohoto nevelikého prostoru, doposud klidného a vcelku zalesněného. Ještě v roce 1825 zde byl jen zmíněný hostinec *Zastawka* a chalupa. Ve čtyřicátých letech zde již bylo několik domů s 50 obyvateli.

Aby stálí dělníci a řemeslníci měli kde bydlet, byly vystavěny dělnické kolonie: roku 1853 Stará osada, pro zaměstnance železáren roku 1862 Hutní osada a Nová osada pro horníky nově hloubeného dolu Julius (r. 1872). V roce 1880 žilo v Zastávce 1145 a v roce 1921 již 1630 obyvatel.

² Kateřina Šedá. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 23. 10. 2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z :http://cs.wikipedia.org/wiki/Kate%C5%99ina_%C5%A0ed%C3%A1

1.3.1 Školství

Česká soukromá jednotřídní škola byla v obci zřízena v roce 1865. Později byla rozšířena na dvojtřídní s vyučovacím jazykem českým. Dne 28. srpna 1932 byla slavnostně otevřena nová budova Základní školy T. G. Masaryka. V roce 1953 byla v budově zřízena jedenáctiletá střední škola (dnes gymnázium). Prvním ředitelem „jedenáctiletky“ byl RNDr. Antonín Rada. Dodnes je Zastávka jedinou obcí v republice, ve které je gymnázium.

Po vzniku Československé republiky byl zrušen název Boží Požehnání. Obec dostala svoje pravé a vžité pojmenování Zastávka. Začal se rozvíjet politický, kulturní a společenský život.^{3,4}

1.4 Happening

Je umělecká událost, na níž se musí aktivně podílet návštěvníci, aby se umění „odehrálo“, tzv. *Performance art*. *Performance art* je extrémnější, než divadlo či drama, s nímž sdílí základní rysy, konkrétně to, že umění užívá ve vystoupení sledující diváky.⁵

1.5 Benátské bienále

Biennale di Venezia (Benátské bienále) je prestižní mezioborová přehlídka současného výtvarného umění pořádaná v každém lichém roce v italských Benátkách. Od svých počátků sahajících do konce 19. století představovalo světu výhradně výtvarné umění nejznámějších malířů, grafiků, sochařů a přirozeně jejich tvorbu. Výstava výtvarného umění se konala a dodnes koná každé dva roky. Později vznikaly přidružené expozice filmu (Benátský filmový festival), architektury (Bienále architektury), divadla a hudby, které se konají každoročně. Posledním doplňkem je Mezinárodní výstava současného tance, která byla do schématu Bienále zakomponována v roce 1999.⁶

1.6 Performance

Performance obecně znamená událost, kdy se jedna skupina lidí (*performerů*) chová určitým způsobem tak, aby zaujala druhou skupinu lidí (publikum). Výjimečně však performance nemusí být prezentována před diváky. Přestože performance má nejblíže k divadlu, může jí být cokoli. Performance může být jakákoliv situace, která zahrnuje čtyři základní elementy: čas, prostor, tělo *performera* nebo přítomnost nějakého média, vztah mezi *performerem* a publikem. Performance spojuje prvky a momenty divadla, hudby a vizuálních umění. Do jisté míry navazuje na happening, nepočítá však s výraznější aktivitou diváka (spíše pasivnější role diváka v hledišti sledujícího představení).⁷

³ HORKÝ, Martin. Obec Zastávka: Stručná historie obce Zastávka. Obec Zastávka [online]. 2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: <http://www.zastavka.cz/historie-obce/strucna-historie-obce-zastavka.html>

⁴ ČECH, František: Stručná historie výstavby obce Zastávka u Brna, Gloria Rosice 1995;

⁵ LITTLE, Stephen. --ismy: jak chápat umění. V Praze: Slovart, 2005, 159 s. ISBN 80-720-9751-2.

⁶ *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-17]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Biennale_di_Venezia

⁷ CARLSON, Marvin. Performance: A Critical Introduction. Routledge : London and New York, 1998; GAWLIK, Ladislav. Dějiny výtvarného umění-2.díl. Od moderny do současnosti.

1.7 Galerie für Zeitgenössische Kunst

Pavilon moderního umění v Lipsku se zcela odlišně staví k tomu, jakým způsobem jsou ve většině případů koncipovány výstavní prostory pro prezentování současného umění, a namísto obvyklé „bílé kostky“ přichází s polygonální prostorovou skladbou navrženou tak, aby posuvné stěny umožňovaly při koncipování výstav neomezenou variabilitu. Jednopodlažní pavilon zasazený na okraj parku *Clara Zetkin* na ploše nepřevyšující 1000 m² v sobě zahrnuje výstavní prostory, místnosti pro workshopy a promítání, přednáškový sál a kavárnu se zázemím. Na realizaci a výsledné podobě pavilonu má velký podíl Barbara Steiner, která je uznávanou odbornicí na soudobé umění a od roku 2001 také ředitelkou GFZK.

Není snadné dopředu odhadovat tvorbu současných umělců, a muzeum je tak připraveno na jejich díla pružně reagovat. Kurátor i umělec dostávají v pavilonu ke hře devět posuvných stěn. Tento prostor založený na soustavě polygonů je velice flexibilní a umožňuje vznik stále nových půdorysných kompozic s novými pohledy, průhledy a perspektivami. Bez nadsázky lze říci, že s každou další výstavou návštěvník vstupuje do jiného muzea.

1.8 Nový zlínský salón

Nový zlínský salon navazuje na tradici historických salonů, které probíhaly každoročně ve Zlíně v letech 1936-1948 díky pořadatelské aktivitě firmy Baťa. Jednalo se o do té doby největší přehlídky soudobého československého, resp. českého (v letech 1939-1944) výtvarného umění. Tyto salony jsou dodnes inspirativním modelem vztahu mezi kulturou a podnikáním. Jejich úspěšné obnovení formou jednou za tři roky pořádaného Nového zlínského salonu se uskutečnilo v roce 1996 pod záštitou a za přímé účasti prezidenta Václava Havla. Od roku 2005 se salonu účastní také umělci ze Slovenska. Kromě toho, že se jedná opět o obsáhlé výstavy současného umění, je u novodobých salonů kladen důraz na kvalitu a artikulaci aktuálních výtvarných souvislostí. Jednotlivé ročníky se proto od sebe liší skladbou autorů i médií.⁸

⁸ VII. Nový zlínský salon 2014. Krajská galerie moderního umění ve Zlíně [online]. 2014 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://www.galeriezlin.cz/cz/program/vi-novy-zlinsky-salon-2014.html>

Praktická část

2.1 Zastávka

Všechno to začalo na našem gymnáziu v Zastávce u Brna. Už dlouho jsme s kamarády vymýšleli něco, v čem bychom mohli najít uplatnění. Obdivovali jsme různé práce a tvorbu umělců.

Můj kamarád Žorko, který se vždycky chtěl stát architektem, objevil na internetu projekt *Thing Big*. *Thing Big* dává příležitost mladým studentům vyjádřit svoje myšlenky, pocity a vylepšit prostředí ve svém okolí. Tímto projektem jsme došli k názoru, že bychom se mohli nějakým způsobem zúčastnit a jako místo jsme vybrali obci, kam chodíme do školy.

Zastávka pro nás vždycky bylo takové ponuré místo, kde se většinou nic neděje. Potkávali jsme lidi, kteří spěchali, nezdravili své okolí a tvářili se našťavaně. Každé ráno to v Zastávce vypadá jako výjev z města. Ranní zácpy na silnicích, protože každý, kdo Zastávkou projíždí, se chce dostat do své práce v Brně nebo v okolí Zastávky. Stejně tak to probíhá odpoledne mezi 14.-17. hodinou. Zastávka se vymyká všem pravidlům vesnice, kde se lidé znají, hovoří spolu, a kde auta netvoří ruch tak velký, jako ve městech.

Toto je výčet jen pár věcí, které jsme vypožorovali. Chtěli jsme v tomto místě něco změnit, vymanit ho ze stereotypu úspěchanosti a každodenní nudy.

2.2 Začátek

Jak pokračovat dál nebylo těžké. Žorko dostal knihu o práci Kateřiny Šedé a v té době ho napadl šílený nápad. Proč to nezkonzultovat přímo s ní? Kateřina se zabývá happeningy a specializuje se přímo na města, vesnice a vztahy lidí.

Napsal jí krátký e-mail o tom, jak vypadá Zastávka a co si o ní myslíme, a požádal ji o malou radu.

2.2.1 Email

Od: "Georgi Dimitrov" <GeorgiD@seznam.cz>

Komu: <katkaseda@centrum.cz>

Datum: 07.11.2011 19:36

Dobrý den paní Šedá,

jmenuji se Georgi Dimitrov, je mi 14 let a jsem studentem Masarykova gymnázia v Zastávce u Brna. Velice mne zaujal Váš projekt "Každý pes jiná ves", a proto jsem se se svými spolužáky rozhodl, zúčastnit se projektu od O2 "Think Big". Chtěli bychom se Vás zeptat, zda byste neměla nějaký nápad, radu či tip, který bychom mohli aplikovat na obec Zastávka, kde se naše gymnázium nachází. Tato obec má 2500 obyvatel a naším cílem by bylo sblížit a seznámit její obyvatele nějakým zajímavým a vtipným způsobem. V této obci se nachází několik továren a jako bývalé hornické městečko by potřebovala trochu oživit nějakým zajímavým projektem či nápadem.

Chtěli bychom Vás poprosit a zároveň i předem poděkovat za jakoukoliv odezvu, radu či tip jakým směrem bychom se mohli ubírat.

S pozdravem Georgi Dimitrov a studenti kvarty gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce⁹

⁹ GeorgiD@seznam.cz. Projekt O2 - Think Big [elektronická zpráva]. 07.11.2011 19:36. Dostupné z: Internet.

Kateřina nám delší dobu neodpovídala. Už jsme si mysleli, že nemá zájem o návrh čtrnáctiletých „děcek“ a už se neozve.

Asi po dvou měsících přišla nečekaná odpověď, že ji zaujal náš věk. Chtěla se o nás dozvědět víc.

Po pár dalších e-mailech se Kateřina rozhodla, že se přijede na Zastávku podívat a poradí nám, co a jak. Bohužel měla hodně práce, takže se do Zastávky dostala až na jaře v roce 2012.

„Jejich žádosti jsem upřímně nevěnovala moc pozornosti, takových mi chodí mnoho. Ale zaujal mě ten věk. Kolik čtrnáctiletých dětí se dnes zajímá o změnu svého prostředí a společnosti? Navíc když tam nebydlí, ale dojíždí jen do školy,“ vysvětluje Šedá, proč před dvěma lety zareagovala na dopis Georgiho Dimitrova a do Zastávky došla. Viděla to stejné, co oni – šedé, tranzitní místo bez tradic. Kdysi slavná hornická minulost je dávno pryč.¹⁰

Po první návštěvě Zastávky se nám Katka delší čas neozvala. Až v červnu 2012 nás pozvala na její výstavu č. 14 do Valašského Meziříčí.

2.3 Výstava č. 14

Výstava Kateřiny Šedé se konala ve Velkém Meziříčí v galerii Kaple. Byla to úplně první samostatná výstava Kateřiny v České republice. Do té doby vystavovala hlavně v zahraničí.

Obr. 1 Setkání s K. Šedou.

Kateřina nás pozvala, aby nám mohla představit a vysvětlit její práci. Také se nám představit a poznat nás. Už při příjezdu nám naznačila, že by se chtěla dále zabývat Zastávkou a spolupracovat s námi. Po představení několika jejích projektů jsme prodiskutovali Zastávku. Druhý den v Kapli jsme měli nakreslit, jak zhruba vypadá mapa Zastávky. Později tu mapu použijeme přímo v obci, avšak k čemu, to nám Kateřina neprozradila.

¹⁰ HORKÁ Halka. 2013. noviny iDnes / Brno a jižní Morava. [online]. Děti zlákal slavnou výtvarnici. S její pomocí ožívají unylou Zastávku. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/studenti-se-slavnou-vytvarnici-ozivuji-zastavku-u-brna-pkc-/brno-zpravy.aspx?c=A131023_1991590_brno-zpravy_ekr

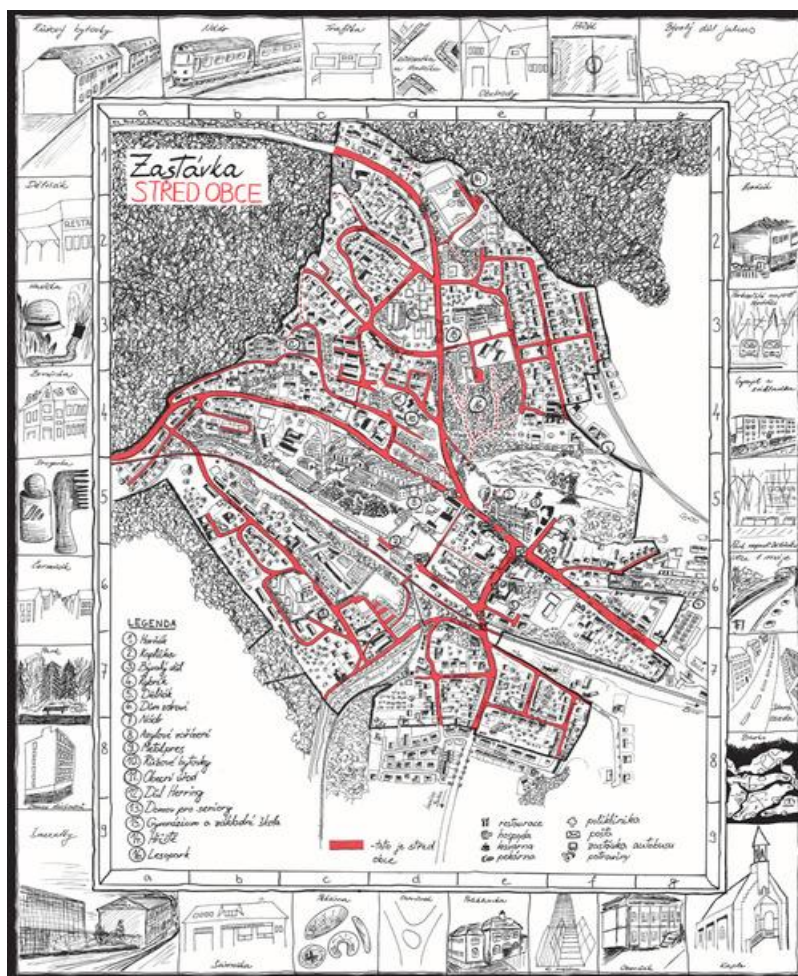
2.4 Hledání středu

Na co jsme potřebovali náčrty map jsme se dozvěděli brzy. Začátkem letních prázdnin v roce 2012 přijela Katka za námi i s kopiemi map. Dostali jsme otázku, kde se nachází náměstí Zastávky, nebo její střed. Jelikož je Zastávka protkaná sítí silnic, které rozdělují tuto obec na více malých částí a jednotlivé části mají svá centra, každý z nás šesti odpověděl jinak. A co občané Zastávky? Ví, kde je střed jejich vesnice? Touto otázkou jsme se dál zabývali asi 2 měsíce. Ptali jsme se lidí, jestli nám na tuto otázku nemohou odpovědět zakreslením středu do našeho náčrtku mapy.

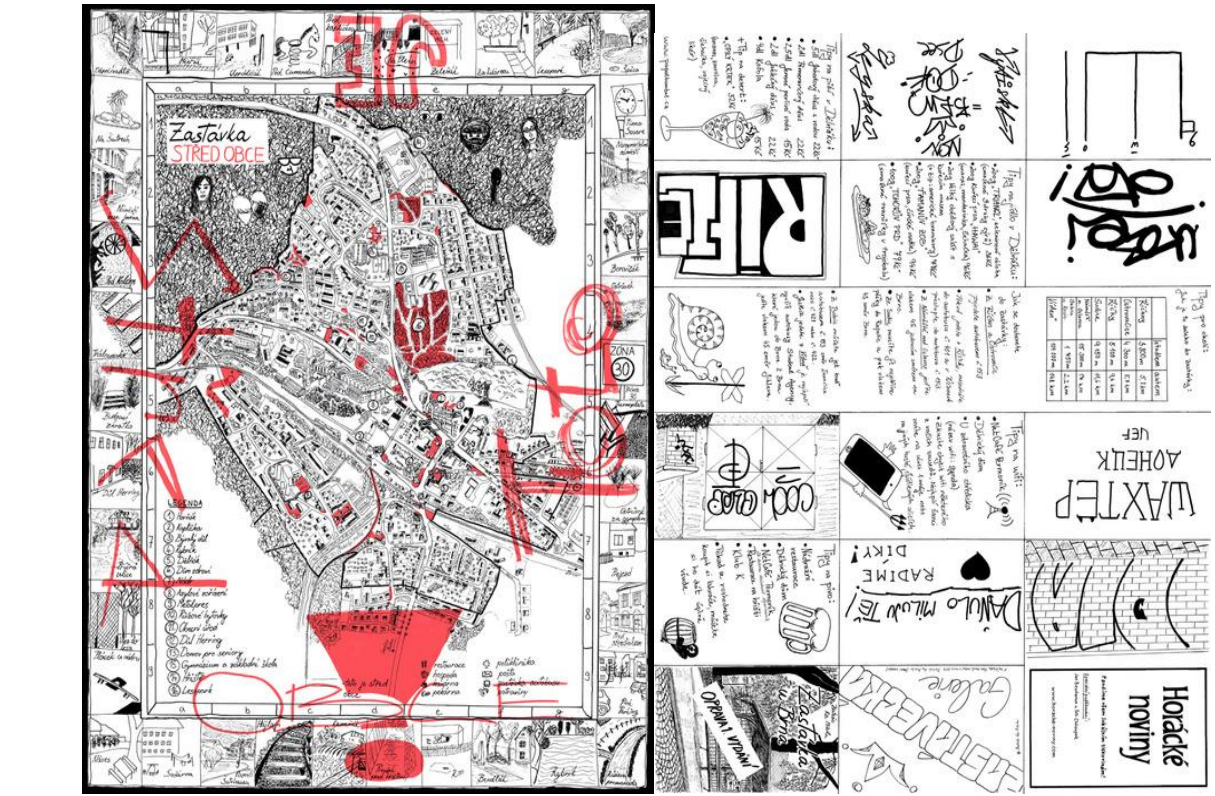
Zeptali jsme se více než 500 obyvatel a dostali jsme více než 50 různých odpovědí, na základě kterých jsme se rozhodli vytvořit dvě mapy Zastávky. Obě mapy jsou ručně kreslené a obsahují kus práce každého člena. S úpravou map nám pomáhal grafik Radim Peško.

2.4.1 První mapa

První mapa zobrazuje zastávku, na které jsou červeně zvýrazněné silnice, které rozdělují Zastávku na šest částí. V legendě mapy je 16 bodů, které obyvatelé označili jako střed Zastávky. Z druhé strany jsou např. vypsané tipy na jídlo v Dělnickém domě a náčrty grafitů na domech. Tuto mapu jsme později (na jaře roku 2013) roznesli do každého domu nejen v této, ale i v okolních obcích (každý člen skupiny v té své).

Obr. 2 První vydání Zastávčeské mapy.

Obr. 3 Druhé vydání Zastávecké mapy.

Tento den jsme se rozhodli, že budeme fotit Zastávku každou hodinu na několika místech. Zdokumentujeme frekventovanost lidí na středech, které si oni sami určili. Kvůli zimě jsme se vždycky na chvíli sešli v kavárně a probírali další věci ohledně Zastávky. Najednou došla řeč na to, že by se naše skupina měla nějak pojmenovat. Po delším rozebírání, jsme vymysleli, že použijeme začáteční písmena našich jmen. Z toho vzniklo BaTeŽo Ka MiKiLu (Barča, Terka, Žorko, Katka, Milča, Kikča, Lucka).

¹¹ HORKÁ Halka. 2013. noviny iDnes / Brno a jižní Morava. [online]. Děti zlákal slavnou výtvarnici. S její pomocí ožívují unyloú Zastávku. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/studenti-se-slavnou-vytvarnici-ozivuji-zastavku-u-brna-pkc-/brno-zpravy.aspx?c=A131023_1991590_brno-zpravy_ekr

2.6 This is not a Taiwan pavilion

Po schůzce nám Katka řekla o její nové akci. Byla pozvaná od tchajwanské kurátorky Esther Lu, aby zastupovala Tchaj-wan na 55. Benátském bienále. Psalo se o tom i v několika novinách.

„Výtvarnice Kateřina Šedá bude v Benátkách reprezentovat Tchaj-wan

Česká výtvarnice Kateřina Šedá bude na bienále v Benátkách zastupovat Tchaj-wan. Na přípravě pavilónu bude spolupracovat například s německo-tchajwanským umělcem Berndem Behrem pod dohledem tchajwanské kurátorky. Jde o první případ, kdy bude Tchaj - wan v Benátkách zastupovat cizinec, dodal server Taiwan Today. Vedením projektu je pověřena kurátorka Lu Dai-ru. Její návrh prý zachycuje napětí mezi imaginací a kritickým myšlením v dnešním umění. Bienále se koná v Benátkách od 1. června do 24. listopadu 2013.“

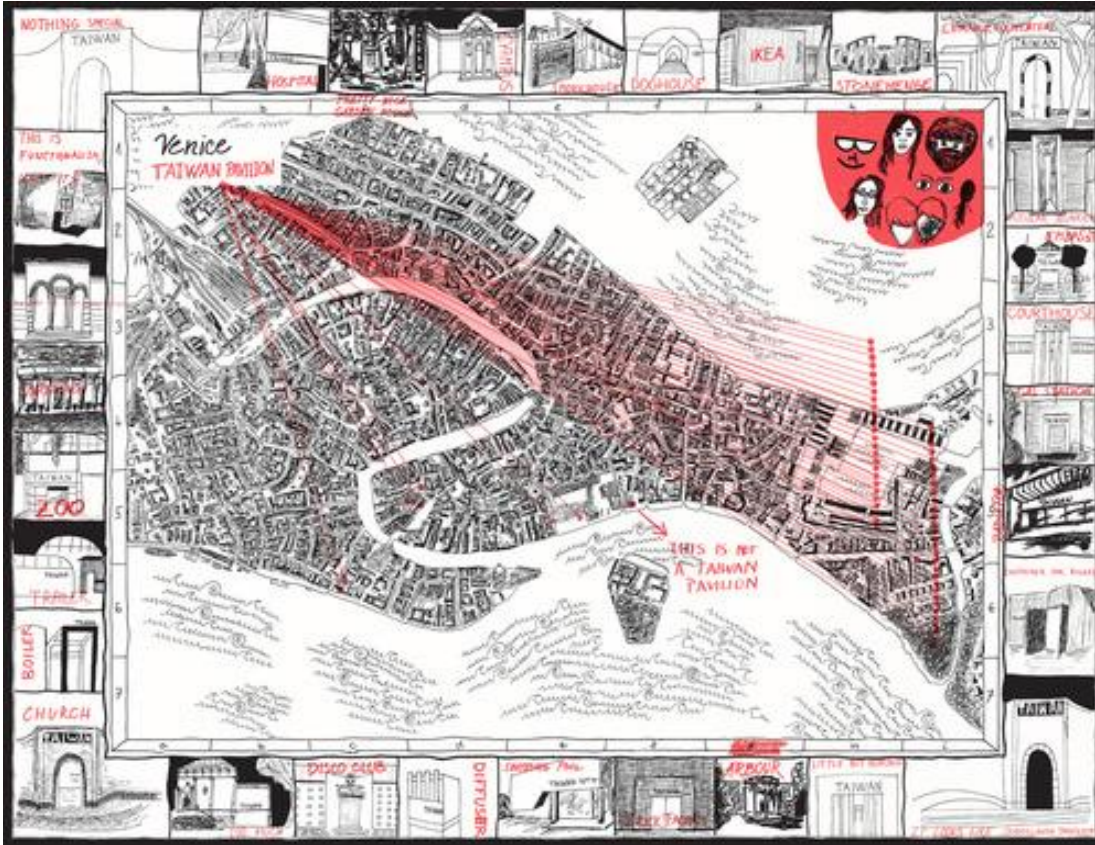
Kateřina se tuto nabídku rozhodla přijmout kvůli samotnému postavení Tchaj-wanu na Benátském bienále. Tchaj-wan není oficiálně uznaný jako samostatný stát, a proto nemůže mít vlastní národní pavilon. Díky tomu stál pavilon na okraji Benátského bienále jako doprovodná výstava s názvem *This is not a Taiwan pavilion*. Jeho situace Kateřinu zaujala a ona sama řekla „Je to jenom hra na pavilon“.¹²

V novém roce pro nás Katka měla překvapení. Pronajala od starosty Zastávky ateliér, ve kterém jsme se mohli scházet. Kreslili jsme tam a dostávali od Katky různé úkoly. Kreslili jsme například věci z šesti stran, které symbolizují pohled a kus každého člena skupiny. Také jsme zapracovali na mapách, které jsme na jaře toho roku roznesli. Jednu schůzku nás Katka překvapila. Zeptala se nás, jestli se nechceme společně s ní zúčastnit Benátského bienále. Nejdříve jsme nemohli uvěřit, že něco takového navrhla. Všichni jsme souhlasili a začalo velké plánování, jak bude výstava v Benátkách vypadat.

Katka se rozhodla spojit Zastávku a Tchaj-wan. Jelikož Zastávkou projíždí hodně lidí z okolí díky husté síti silnic, tvoří Zastávku lidé z okolí. Tchaj-wan tvoří hlavně lidé, kteří se přistěhovali z Číny a obývali ostrov. Samotná kurátorka tchajwanského pavilónu říkala, že Tchaj-wan má podobný problém jako Zastávka.

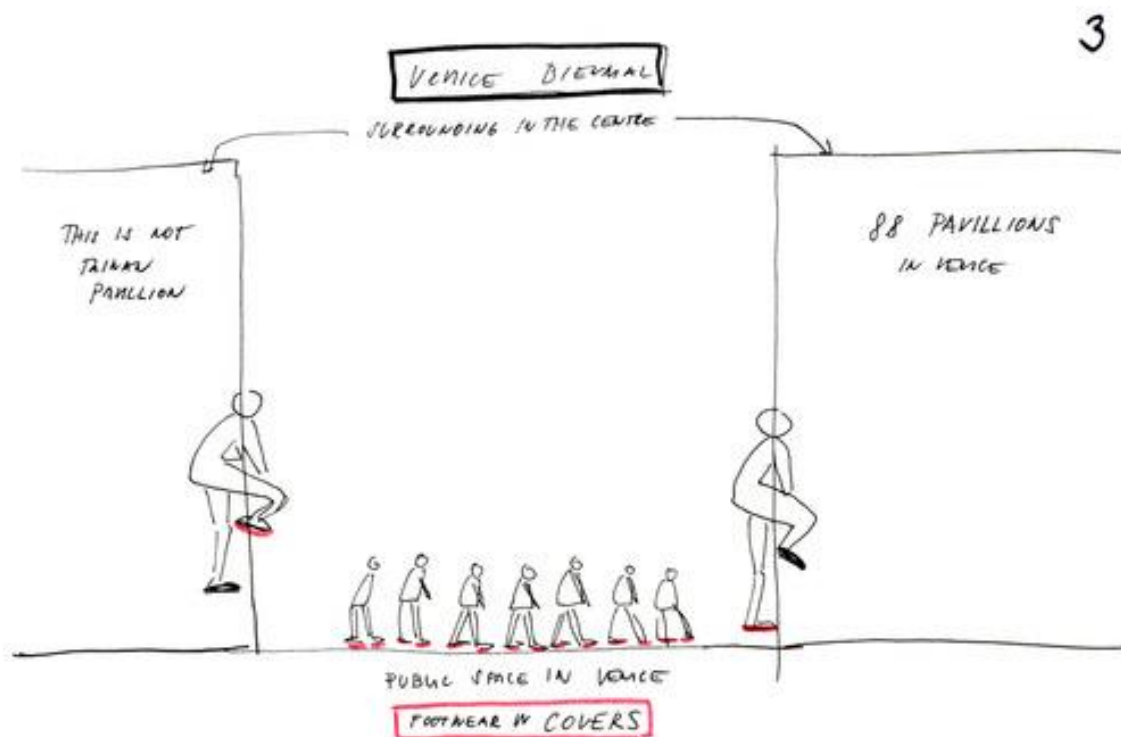
Jelikož mapy Zastávky se nám povedly a plnily svůj účel spojit lidi ze Zastávky, proč by něco takového nemohlo fungovat i v Benátkách? Rozhodli jsme se proto vytvořit koncept založený na postavení Tchaj-wanu na bienále. Sešli jsme se také s Esther, kurátorkou tchajwanského pavilónu, která přijela do České republiky, aby nás poznala. Seznámení bylo zajímavé, s Esther jsme mluvili anglicky a fotili jsme hodně fotek, dále jsme se bavili o Tchaj - wanu a pavilónu v Benátkách. Také jsme se domluvili, že si budeme s Esther psát na e-mail. Každý den jí pošleme jednu větu, co se děje v Zastávce a ona větu z Tchaj-wanu. Založili jsme i facebookové stránky.

¹² JAB. Kateřina Šedá - na benátském bienále výtvarnice z Tchaj-wanu. In: Čt 24: kultura [online]. 5. 12. 2012 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/206285-katerina-seda-na-benatskem-bienale-vytvarnice-z-tchaj-wanu/>

Význam tohoto projektu spočívá nejen v hledání cesty k tchajwanskému pavilonu, ale i v hledání cesty k Zastávce jako obce a cesty nás k sobě samotným. Jako symbol Zastávky jsme si do Benátek přivezli modré návleky, které jsme později používali v Zastávce a v našem budoucím projektu v Lipsku. Tyto návleky symbolizují to, že jsme pouze na návštěvě, jak v Benátkách, tak i v Zastávce, jelikož z naší šestice nikdo v Zastávce nebydlí. Je to jakýsi symbol okolí, který se zabývá středem nebo samotnou obcí.

V Benátkách jsme návleky používali tak, že jsme si je před každým pavilonem sundali a nechali je tam ležet. Cizí pavilon se tak stal naším „domovem“, tchajwanským pavilonem.

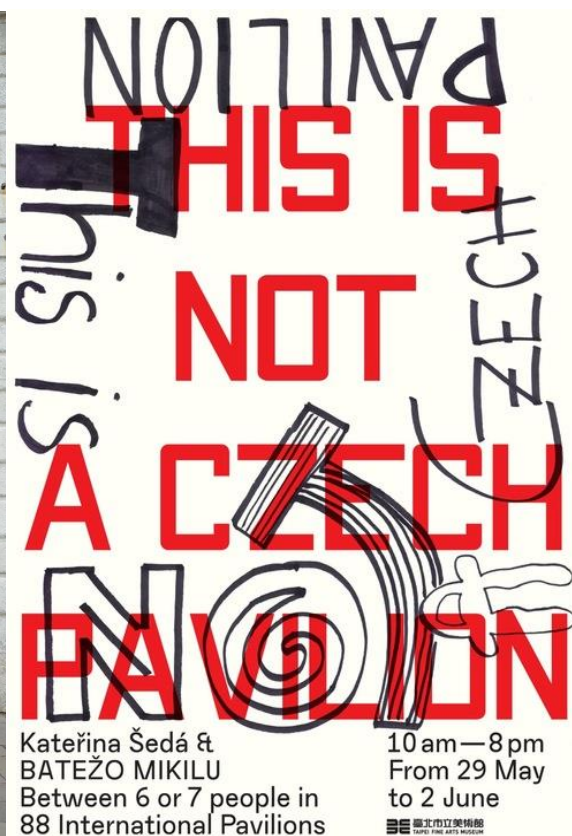

Obr. 5 Katčin náčrt použití návleků v Benátkách.

Samotná návštěva v Benátkách se pro nás stala zážitkem. Je to nádherné historické město. Samozřejmě obrovský zážitek byl účastnit se pod titulem umělec Benátského bienále moderního umění. Procházet výstavy a přitom se stát součástí samotné expozice. Dávat rozhovory novinám a účastnit se vernisáže tchajwanského pavilonu, na kterou přišlo plno umělců, kteří s námi chtěli mluvit. Kdybych měla vystihnout jeden okamžik z Benátek, byl by to ten okamžik, kdy k nám přišel tchajwanský fotograf. Měl slzy v očích a děkoval nám za to, co jsme udělali nejen pro něj, ale i pro celý Tchaj - wan. Dali jsme mu pocit, že jako Tchajwanec nestojí mimo centrum dění, a lidé se ptají „Jak se mohu dostat do tchajwanského pavilonu?“ aby mohli vidět expozici.

Obr. 6 Před Taiwanským pavilonem.

Obr. 7 Plakát naší výstavy.

Po příjezdu z Benátek domů jsme přidávali na náš web recenze z jednotlivých pavilonů společně s fotkami. Komentovali je a dávali rozhovory některým novinářům. Esther Lu byla nadšená a zahrnovala nás internetovou poštou o tom, jak je nadšená z věci, kterou jsme udělali.

2.7 Letní úklid v Zastávce

V létě jsme se rozhodli, že Zastávku trochu zkrášlíme. Vzali jsme uklízecké potřeby, které jsme prvně nakoupili, a vyrazili do ulic. Vytrhali jsme plevel kolem hlavní silnice, natřeli oprýskanou lavičku u růžových bytovek růžovou barvou, natřeli pouliční lampu a věšáky na prádlo. Všechno jsme dělali v návlecích, které symbolizovaly, že jsme pouze návštěvníci. Podařilo se nám vytvořit určitý mýtus. Informoval nás o tom pan starosta poté, co jsme oficiálně zašli na radnici a oznámili, co v Zastávce děláme. Dokázali jsme, že se v Zastávce o Zastávce mluví. Tím pádem mají lidé o důvod víc vyjít na ulici a popovídat si spolu. Také se lidé chodili pana starosty ptát, kdo natřel tu lavičku a proč je růžová. Postupně si nás lidé začali spojovat s mapami, které jsme vytvořili. Dost často se nás přímo při uklízení ptali, co to děláme a proč to děláme. Prý to nemá smysl. My jsme ale dokázali to, co jsme chtěli. Lidé se o nás dozvěděli.

Obr. 8 Letní úklid v Zastávce.

2.8 Na Zastávce v Lipsku

Ani jsme se nenadáli a o letních prázdninách přišla Katce další nabídka. Lipská galerie jí navrhla, zdali tam nechce vystavit nějaký její projekt. Když nám Katka ukázala galerii, ve které má vystavovat, opět nám nenápadně naznačila, jestli nechceme vystavovat s ní. Při prvním pohledu na galerii mě napadlo něco zvláštního. Tato galerie nevypadala jako klasická galerie. Byla to budova, která neměla jediný pravý úhel. Později jsem se dozvěděla, že stěny jsou posuvné. Moje první reakce při její otázce, co nám galerie připomíná, byla: „Když se to otočí, tak to vypadá jako Zastávka.“ Katka se pousmála a taky souhlasila. Ale co s tím? Jak přesunout Zastávku do Lipské galerie?

Zase jsme nad tím pár dní přemýšleli. Katka udělala i malý model galerie. Potom do něj vystříhala mapu Zastávky. Nalepila ji na podložku a na stěny modelu. Vypadalo to dobře, a tak jsme se rozhodli, že na stěny galerie nakreslíme pohledy ze Zastávky. Návštěvník se měl při procházení galerií ocitnout v Zastávce.

Obr. 9 Zmenšený model galerie.

Realizace naší představy začala co nejdřív, abychom to do září stihli všechno nachystat a hlavně nakreslit. Rozdělili jsme si stěny a podlahu galerie, aby každý věděl, co má kreslit. Za dva týdny jsme si nafotili fotografie a začalo překreslování. Někdo kreslil přímo v Zastávce, někdo podle fotek doma. Každý jsme měli kolem 10 náčrtků. V galerii je 59 stěn a my se rozhodli, že je všechny pomalujeme.

Po dokončení náčrtků jsme překreslili obrázky do většího formátu s více detaily. Tyto obrázky se později použily v knize Zastávka.

2.8.1 Mapa Lipské galerie

I tentokrát jsme vytvořili mapu. Tato mapa měla sloužit jako průvodce galerií/ Zastávkou. Za pomoci grafika Radima Peška byla kreslená mapa Zastávky spasovaná do lipské galerie.

Obr. 10 Mapa Lipské galerie.

Když jsme poprvé spatřili tu obrovskou galerii, neměli jsme slov. 15. září jsme dorazili do Lipska. Druhý den jsme se šli podívat na galerii a zkusit si nakreslit jednu stěnu. Když jsme ale uviděli, jak je tato galerie obrovská, ihned jsme se chopili práce. Měli jsme pokreslit asi 50 stěn za 5 dní. Každá stěna byla obrovská a byla téměř nulová šance, že to všechno stihneme. Od galerie jsme dostali pět tapet s předtištěným obrazem, ale zbylé stěny jsme si museli nakreslit sami. V galerii bylo zabudované prosklené kino. Nezbylo nám nic jiného, než vzít barvičky na sklo a pomalovat i sklo. Například přímo na skle se na přání ředitelky galerie načrtla zastávecká kaplička. Práce nás opravdu moc bavila. Občas to bylo i takové dobrodružství – stát na žebříku a malovat na vršku stěny pohledy ze Zastávky.

Obr. 11 Malování stěn galerie.

Kurátorka naší výstavy Julia Schäfer byla nadšená. Za pět dnů jsme stihli pokreslit celou galerii. Kreslili jsme dvanáct hodin denně a to úsilí se vyplatilo. Prošli jsme si pomalovanou galerii. Stala se z ní černobílá Zastávka. Každý návštěvník, který přijde do galerie, si musí vzít návleky na boty. Opět to mělo značit, že návštěvníci přijdou do galerie Zastávky na návštěvu. Také si může vzít mapu, která měla lidi provést po galerii.

V den vernisáže výstavy, která nesla název *At sixes and sevens* (v češtině to znamená „pátý přes devátý“), jsme byli v galerii už od rána a dodělávali poslední details. Například přidávali Katčiny věci z ostatních projektů do místností galerie, umísťovali na zem čísla, aby seděla s popisky v mapě, rozdělávali návleky pro návštěvníky, uklízeli a chystali se na večer. V 7 hodin začala vernisáž a my prováděli lidi, kteří přišli, po galerii. Za pomoci naší překladatelky Lenky jsme vysvětlovali lidem, co jednotlivé kresby znamenají a různé postřehy k místnostem. V kině se vysílala videa, která byla z Katčinych dřívějších projektů. Některé byly i ze Zastávky. Také jsme si povídali o výstavě s lidmi, kteří měli nějaké dotazy.

Obr. 12 Hotová místnost v galerii.

Obr. 13 Pohled na galerii z venku.

2.8.2 Zájezd do galerie

Když jsme se vrátili do školy, naše paní učitelka se rozhodla, že by ráda viděla výstavu. Uspořádala zájezd do lipské galerie. Roznesli jsme plno letáčků, že se pořádá zájezd do netradiční Zastávky. Nakonec jelo pár lidí z obce, hodně studentů gymnázia, dokonce několik učitelů. Nejdříve jsme si prohlédli několik památek v Lipsku a dále pokračoval autobus do galerie. Naše skupinka se odpojila o něco dřív, abychom nachystali místa na sezení pro hosty v galerii a popovídali si s Julii. Když přijeli lidé, řekli jsme jim něco o nás, projektu a samotné výstavě. Nakonec jsme je vzali do galerie, provedli jsme je a potom začalo focení a vyprávění nejruznějších příhod ze Zastávky. Požádali jsme návštěvníky, aby nám nakreslili, co se jim na Zastávce nejvíc líbilo. Obrázky jsme si vzali a dali na náš web a facebookovou stránku.

Obr. 14 Studenti a učitelé gymnázia na výstavě v Lipsku.

2.9 Kniha Zastávka

Jak už jsem jednou v textu zmiňovala, po výstavě jsme měli v plánu vytvořit kreslenou knihu Zastávky. Nakonec z toho vznikl takový průvodce obcí Zastávka. Sepisovali jsme text, který chceme dát do knihy. Hlavně jsme chtěli použít všechny obrázky, které jsme nakreslili jako předlohu pro galerii. Podařilo se nám vytvořit vtipné popisky, které jsou vždy napsané u obrázku. Takto si lidé mohou přečíst něco o Zastávce a dokáže je provést každým koutem obce.

2.10 Nový Zlínský salón

Na jaře roku 2014 jsme stále čekali, než bude kniha vytisknutá. Přidávali jsme na web různé postřehy ze Zastávky a ze školy. Katka pracovala na jiných projektech (Bedřichovice nad Temží). Občas jsme jí pomáhali, když se konaly akce v Moravské galerii v Brně. Vždy jsme vystupovali jako skupina Batežo Mikilu.

V květnu jsme dostali příležitost účastnit se výstavy moderního umění ve Zlíně pod názvem Nový zlínský salón.

Mohli jsme tam vystavit mapy, nebo něco nakreslit. Nakonec jsme tam přijeli a pokreslili jsme stěnu i podlahu. Nakreslili jsme pohled do Zastávky, který zobrazuje křižovatku, kapličku a Hornický dům.

2.11 Křest knihy

Knihy se vytiskla koncem léta. Rozhodli jsme se, že v září uspořádáme v Zastávce akci, která ponese název Křest. Nechtěli jsme, aby to byl klasický křest knihy, ale spíše seznámení obyvatele vesnice s námi a knihou – průvodce po Zastávce.

Věděli jsme, že akci chceme udělat v centru obce. Za centrum jsme považovali bývalé Bendlovo náměstí, které je nyní nefunkční. Je schované za stromy, vedle něj se nachází zchátralý dům. Bohužel nám počasí nepřálo, a tak jsme akci museli uspořádat v Dělnickém domě. Jako upozornění na tuto akci jsme na chodníky natřeli záhadné datum 13. 9. 2014, aby se lidé zajímali, co se to bude dít. Později, začátkem září jsme chodili zvát lidi osobně a prosili jsme je, zdali nám dají podpis do knihy, která se bude křtít.

Průběh byl určen tak, že přijdou lidé, kteří si budou moct sednout k nachystaným stolům. Na ubrusy jsme nakreslili mapu Zastávky přes všechny stoly. Nakoupili jsme jídlo a pití, takže občerstvení bylo zajištěno. V rohu byl stůl, kde si lidé mohli koupit jízdenku na projížďku po Zastávce s průvodci. Vždy jel jeden, nebo více členů Batežo Mikilu. Byly celkem tři termíny jízd. Objednaný byl mikrobusek, který zastavil na námi předem určených zastávkách. Vyrobili jsme speciálně ceduli na každou zastávku. Zastávek bylo šestnáct. Na některých se zastavovalo a jiné byly jenom na znamení. Každou zastávku jsme pojmenovali tak, jak jsme chtěli my (např. Babetina čtvrť). Nakreslili jsme jízdní řády a jízdenky.

Den před Křtem jsme byli pozvaní do České televize společně s Kateřinou a jejím projektem Bedřichovice nad Temží. Řekli jsme něco málo o projektu a o knize.

V den Křtu bylo nevlídné počasí, ale i tak musím říct, že se akce povedla. Přišel starosta, hodně lidí ze Zastávky, ale i z naší školy. Přijel Radim Peško, který pomáhal s grafikou knihy a společně jsme lidem představili nás, Keřinu Šedou i nově vydanou knihu. Řekli jsme jim o projektu, co jsme zatím v Zastávce udělali, a že bychom i nadále chtěli se Zastávkou a obyvateli pracovat.

Obr. 15 Datum napsané na silnici v Zastávce.

Obr. 16 Fotografie Batežo Ka Mikilu a Radima Peška.

Obr. 17 Pozvánka na křest.

Obr. 18 Vyhlídkový mikrobús.

Závěr

Tato práce má za úkol představit naši práci. Předat ji dál a inspirovat nejen mladé lidi, aby se více zajímali o svou vesnici, město, nebo okolí, ve kterém žijí. Každé místo se dá změnit, pokud zjistíte, jaký problém se v dané oblasti vyskytuje.

Myslím, že se nám podařilo změnit vnímání části obyvatel na samotnou vesnici. Například na naší facebookové stránce Batežo Ka Mikilu komentuje několik občanů Zastávky fotky a přidávají své postřehy o Zastávce. Lidé se často baví mezi sebou, a ptali se, kdo roznáší ty mapy, nebo co znamená datum na silnici. Přišli na náš křest a chtěli vědět, proč se snažíme oživit Zastávku. Vždy odpovíme, že si chceme zpříjemnit místo, ve kterém chodíme osm let do školy a vzbudit zájem ostatních obyvatel o svoji vesnici.

Musím říct, že můj pohled na jindy nudné tzv. šedé místo se změnil. Mám s ním spojené zážitky, které jsem strávila společně s přáteli roznášením map, uklízením, ale i pořádáním křtu. Poznala jsem spoustu nových lidí nejen ze Zastávky, ale i z jejího okolí. Na takovéto zážitky se zapomenout nedá a proto má pro mě bývalá hornická obec zvláštní význam, který dřív neměla. Za své přátele ze skupiny mohu říct, že i jejich pohled vnímání se změnil.

Do budoucna bychom chtěli uspořádat větší uměleckou akci, která se bude konat už v tomto roce v září. Pokusíme se, aby se účastnilo co nejvíce obyvatel Zastávky a pokud možno vytvořilo skrz nás pouto s místem, ve kterém žijí.

Seznam obrázků

Obr. 1 Setkání s K. Šedou.	<i>Strana č. 12</i>
Obr. 2 První vydání Zastávecké mapy.	<i>Strana č. 13</i>
Obr. 3 Druhé vydání Zastávecké mapy.	<i>Strana č. 14</i>
Obr. 4 Benátská mapa.	<i>Strana č. 16</i>
Obr. 5 Katčin nákres použití návleků v Benátkách.	<i>Strana č. 17</i>
Obr. 6 Před Taiwanským pavilonem.....	<i>Strana č. 17</i>
Obr. 7 Plakát naší výstavy.	<i>Strana č. 17</i>
Obr. 8 Letní úklid v Zastávce.....	<i>Strana č. 18</i>
Obr. 9 Zmenšený model galerie.	<i>Strana č. 19</i>
Obr. 10 Mapa Lipské galerie.	<i>Strana č. 19</i>
Obr. 11 Malování stěn galerie.	<i>Strana č. 20</i>
Obr. 12 Hotová místnost v galerii.	<i>Strana č. 20</i>
Obr. 13 Pohled na galerii z venku.	<i>Strana č. 20</i>
Obr. 14 Studenti a učitelé gymnázia na výstavě v Lipsku.....	<i>Strana č. 21</i>
Obr. 15 Datum napsané na silnici v Zastávce.	<i>Strana č. 22</i>
Obr. 16 Fotografie Batežo Ka Mikilu a Radima Peška.....	<i>Strana č. 22</i>
Obr. 17 Pozvánka na křest.....	<i>Strana č. 23</i>
Obr. 18 Vyhlídkový mikrobús.	<i>Strana č. 23</i>

Použitá literatura

- [1] CARLSON, Marvin. Performance: A Critical Introduction. Routledge : London and New York, 1998; GAWLIK, Ladislav. Dějiny výtvarného umění-2.díl. Od moderny do současnosti
- [2] ČECH František: Stručná historie výstavby obce Zastávka u Brna, Gloria Rosice 1995;
- [3] DIMITROV Georgi. GeorgiD@seznam.cz. Projekt O2 - Think Big [elektronická zpráva]. 07.11.2011 19:36. Dostupné z: Internet.
- [4] HORKÁ Halka. 2013. noviny iDnes / Brno a jižní Morava. [online]. Děti zlákaly slavnou výtvarnici. S její pomocí oživují unylou Zastávku. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/studenti-se-slavnou-vytvarnici-ozivuji-zastavku-u-brna-pkc-/brno-zpravy.aspx?c=A131023_1991590_brno-zpravy_ekr
- [5] HORKÝ, Martin. Obec Zastávka: Stručná historie obce Zastávka. Obec Zastávka [online]. 2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: <http://www.zastavka.cz/historie-obce/strucna-historie-obce-zastavka.html>
- [6] JAB. Kateřina Šedá - na benátském bienále výtvarnice z Tchaj-wanu. In: Čt 24: kultura [online]. 5. 12. 2012 [cit. 2015 01 22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/206285-katerina-seda-na-benatskem-bienale-vytvarnice-z-tchaj-wanu/>.
- [7] VII. Nový zlínský salon 2014. Krajská galerie moderního umění ve Zlíně [online]. 2014 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://www.galeriezin.cz/cz/program/vi-novy-zlinsky-salon-2014.html>
- [8] Wikipedia: Bienále di Venezia. [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-17]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Biennale_di_Venezia
- [9] Wikipedia: Kateřina Šedá. [online]. 23. 10. 2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z :http://cs.wikipedia.org/wiki/Kate%C5%99ina_%C5%A0ed%C3%A1